

Fil.tohtori Klaus Oesch: **Muistoja isoisästäni**

Karjalainen rintamakomentaja - kenraaliluutnantti Karl Lennart Oesch 1892-1978

Isoisäni Lennartin tunnuslause oli: ”Olen syntyperäinen suomalainen ja täysverinen sveitsiläinen”. Hänen synnyinmaisemansa oli karjalainen: Pyhäjärven Laatokka ja Tohmajärven vaarat muistuttivat alati toisesta vuorten ja sinisten järvien maasta.

Isoisäni sielun perusmaisema oli kuitenkin Bernin ylämaan, Sveitsin valaliiton alppimaisema. Alpit ovat aina suojelleet sveitsiläisiä: paksut föhn-tuulen tuomat sadepilvet, ikilumen peittämät harjanteet, aavemaisen jylhät solat, hurjaa hiljaisuutta uhkuvat pohjoisrinteet maalaavat maiseman taustan. Sielunmaiseman peruskoordinaatteina toimivat kolmi- ja puolituhantinen Oeschenhornin sarvialppi, sen alla lepäävä Oeschinenseen vuoristöjärvi, Schwarzeneggin vuorikylä kirkkoineen, vanhoine maalaistaloineen ja kalkattavine lehmänkelloineen. *”Kaunista seutua: Ein edel land, guot recht als der kern, das let beschlossen zwuschen berg”*, tapasi hänen isänsä, grosspapa Chrigu sanoa.

Juustomestariksi Kannakselle

Sveitsi oli hyvä, mutta köyhä maa, josta Lennartin isä lähti satakaksikymmentä vuotta sitten juustomestariksi Kannakselle. Juusto-össinä tunnettu isä näki, tuli ja voitti. Hän perusti sahan, osti metsiä, viljeli maata. Kun pojat kasvoivat, isää tituleerattiin tehtailijaksi. Lennartilla oli viisi isoa veljeä ja vielä syntyi kolme pikkusisko. Muistona Tohmajärven lapsuuden ja nuoruuden ajasta on jäljellä vielä kaunis koivukuja, kotitalo keskellä pitäjää sekä kylää halkova Oeschintie.

Vanha juustomestari oli syvästi isänmaallinen mies; Sveitsin itsenäisten talonpoikien ajattelu juurtui syvään kantaperheeseemme. Hehän ovat on käytännön ihmisiä, juustontekijöitä, mutta samalla itsenäisyydestään tietoisia talonpoikia. Äiti – Grossmama - syvästi uskonnollinen ihminen oli Tohmajärven kristillisen yhdistyksen perustajajäsen. Hän harjoitti laajaa hyväntekeväisyyttä ja monta kertaa käytti uutta pukua tai palttoota varten saamansa rahat jonkun köyhän perheen auttamiseen. Keväisin hän piti tákintikkuutalkoita naapurin emäntien kanssa ja niistä syntyneet peitot kuljetettiin voi- ja sianlihapyttyjen kanssa reellä eniten puutteessa oleville.

Sosiaalihuolto oli tuolloin vielä tuntematon käsite. Hoidettuaan omat lapsensa maailmalle hän jatkoi vielä ompelemalla kokonaisista kangaspakoista lastenkodin lapsille vaatteita. *”Bete und Arbeite – rukoile ja tee työtä”* kuului elämänohje. Maahanmuuttajasuvusta muodostui tärkeä, itsenäistyvän Suomen rakentaja. Perheyhteisöstä muodostui suomalainen suku ja isoisäni perustama sukuseura, joka edelleenkin ylläpitää perheyhteyttämme.

Suvun perinteet vievät sotilasuralle

Kirjailija Jalmari Finne vietti pari kesää Tohmajärvellä ja esitti lapsille nukketeatteria. Lennartia ja isovelji-Unoja hän kertoi käyttäneensä myöhemmin esikuvina Kiljusen perheen seikkailuista kertovissa kirjoissaan. Pojat olivat tietysti Luru ja Mökö. Isoisästäni piti tulla kasvitieteilijä ja hän muutti Helsinkiin opiskelemaan. Omien sanojensa mukaan oli idealisti ja pasifisti. Vuonna 1914 hän kuuli jääkäri liikkeen perustamisesta Ostrobotnialla opettajaltaan, kasviopin professori Elfvingiltä, joka kannatti liikettä ja oli valmis auttamaan intomielistä nuorta isänmaanystävää.

Aikoinaan nuoremmat Oeschin pojat, joille ei ollut sijaa kotitilalla oli aina perinteen mukaan lähetetty palkkasotureiksi; Pappenheimin joukkoihin Breitenfeldiin, Napoleonin armeijaan Venäjälle, Paavin henkikaartiin. Koska Lennart oli nuorin, hän seurasi esi-isiansä esimerkkiä. Lennart kävi kysymässä isältään mielipidettä, joka kuului: *"Jos minä olisin nuorempi mies, lähtisin itse"*. Ammativalinta loppuelämää varten oli tehty ja siitä tuli osa suomalaista sotahistoriaa. Hänestä ei tullut kasvitieteen professoria, vaan karjalainen rintamakomentaja, niinkuin aseveljet hänen arkkunsa ääressä 1978 totesivat.

Vaikka ei ollutkaan suuri humoristi isoisäni kertoi mielellään itsestään klassista tarinaa, jonka mukaan ollessaan Viipurin rykmentin komentajana 1920-luvun alkuvuosina alokastarkastuksessa hän pysähtyi erään alokkaan eteen ja kysyi, tunteeo hän kuka hän on. Tohmajärveläinen alokas katseli häntä pää kallellaan ja vastasi sitten ystävällisesti: *"No etkös sie ou sen Juusto-Össin poeka?"* Sikalan tarkastuksessa hän totesi myös sen olevan hyvässä kunnossa. Taluspäällikkö kuitenkin esitti, että siat ovat niin hyvin koulutettuja, että tuntevat myös rykmentin komentajan. *"Miten niin?"*, hän kysyi hämmästyneenä. *"Näytetään"*, totesi taluspäällikkö ja kehotti sikalanhoitajan toimivaa sotamiestä kysymään sioilta rykmentin komentajan nimeä. Hän teki työtä käskettyä ja potkaisi karsinan aita, jolloin siat vastasivat kuorossa *"Ösh, ösh, ösh!"*.

Isänmaaksi Suomi

Herran vuonna 1407 Oberlangeneggin Oeschilaiset sopivat erityisestä porvarisoikeudesta Bernin kaupungin kanssa. He joutuivat puolustamaan jo silloin itsenäisyyttään; sukuvaakunassamme symboleina tuolta ajalta ovat keltaista puolikuuta halkova luunuoli ja valkoinen tähti. Ne tarkoittavat sotaonnen oikullisuutta ja itsenäisyyttä, joka ei kuole koskaan, niin kauan kuin vaakunaan sitoutuneet olivat valmiita lunastamaan oman vapautensa.

Suomen Oeschit ottivat siis sata vuotta sitten Suomen isänmaakseen. Lennartille oli todella tärkeää, miten valaliiton hengen mukaan sukumme on lunastanut aseveljeydellä ja verellä Suomen kansalaisuuden. Isoveli Athur kaatui vapaaehtoisena vapaussodassa, veljenpoika Klaus ammuttiin rynnäkkötykkiinsä Tali-Ihantalassa, sisarenpoika Olli sai Mannerheimristinsä Mersu-hävittäjällä Kannaksen yllä. Kun isoisä komennettiin Kannakselle hän totesi lähtiessään matkaan ja ladatessaan pahimman varalle parabelluminsa: *"Tämä taistelu minun on voitettava tai minua ei enää ole!"*

Tali-Ihantalalan taistelun tuloksena hän itse sai kunnian Mannerheim-ristin muodossa ja sodan päätyttyä sotaylioikeus tuomitsi hänet yhdeksitoista vuodeksi ja kahdeksaksi kuukaudeksi kuritushuoneeseen. Tästä hän totesi tuomiosta itse usein veljilleen: *"Muistakaa, että hyvä omatunto on paras korvatyyny"*. Hän kertoi myös meille siitä, miten vapauduttuaan presidentin Helsingin keskusvankilasta kävi sanomassa hyvästit kenraali Airoille ja ilmaisseensa mielipahansa siitä, että asetoveri piti jättää yksinään vankilaan. Airo ei ollut millänsäkään vaan sanoi painokkaasti: *"Ei näin pienessä varuskunnassa kahta kenraalia tarvita."*

"Kansa taisteli" kokosi tarinat

Isoisäni perustikin viimeisen varuskuntansa Kansa taisteli -lehden muodossa, jota kautta Suomen itsenäisyyden pelastaneet ja torjuntavoiton saaneet talonpoikaisarmeijamme rintamaveteraanit saivat tarinansa kuuluville. Hänen kirjaansa "Suomen kohtalon ratkaisu Kannaksella (1956)" puitiin kenraaliklubissa, sikarinsavuisessa ja viskintuoksuaisessa Hesperiankadun olohuoneessa. Myös Wilhelm Tellin maassa oltiin innostuneista teemasta ja Schwarzeneggissa järjestettiin suuret juhlat hänen kunniakseen. Majatalo Bärenissä vietetty kansajuhla on piirtynyt unotumattomasti pikkupojan muistoihini. Kun paikallista luumuviinaa, pätsiwasseria, oli siemailtu riittävästi, niin

juhlapuheissa Sveitsin valaliiton talonpoikien voittoa Sempachissa ritariarmeijasta verrattiinkin Suomen taisteluun.

Kun etsin lähteitä vanhoista arkistokaapeistamme löysin hänen Uno-veljensä vaimon Irjan runon, joka pidettiin Lennartin 80-vuotispäivillä 1972. Osa siitä kuuluu seuraavasti:

*”Kaks isänmaata Sull on suotu
Siit on avartunut katsehes
kahden katajaisen kansan kunto
leiman antanut Sun hengelles”*

*Sveitsistä on taipumaton tarmo.
sitkeä ja uljas uurastus
sieltä perintöä myöskin ihanteesi;
Miehen mieli, isänmaa ja vapaus”*

Viipuri vallattiin 1941 kenraaliluutnantti Oeschin komentaman armeijaryhmän kasipuolisella saarrostuksella.

Välit marsalkka Mannerheimin kanssa toimivat. Marski komensikin Lennart Oeschin hoitamaan vaikeimpia hyökkäyksiä ja torjuntaa.